

KRONIKA

Oplata prenumeracyjna na Kronikę Wiadomości Krajowych i Zagranicznych, wynosi: a) w Warszawie rocznie: rs. 7. kop. 20 (złp. 48); b) kwartalnie rs. 1 kopiejek 80 (złp. 12); miesięcznie kop. 60 (złp. 4).

Na prowincji w Królestwie z pocztą rocznie rs. 12 (złp. 80), kwartalnie rs. 3 (złp. 20). W Cesarstwie też sama oplata co na prowincji w Królestwie, z dodatkiem rs. 4 rocznie lub 1 kwartałnie za koperty.

WIADOMOŚCI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH.

Jutro Ś. Konrada Wyznawcy. Wschód słońca o g. 7 m. 1^{1/2}. — Zach. o g. 5 m. 19.

Biuro Redakcji przy ulicy Krakowskie-Przedmieście w domu Nro 391. naprzeciw Saskiego placu.

Dzisiaj rano stopni zimna 13, wczoraj w poł. zim. 4. Wysokość wody na Wiśle stóp 5 cali 1.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

NAJJAŚNIEJSZY PAN. zgodnie z wnioskiem JO Xięcia Namiestnika Królestwa, Najmiłościwiej zezwolił raczył, na pozostawienie w Królestwie Polskiem, na zasadach **NAJWYŻSZEGO** Ukazu z d. 15 (27) maja 1856 r. wychodcy Jakóba *Groge*, rodem z gubernji Lubelskiej, który obecnie z zagranicy powrócił.

Warszawski Ober-Policmajster. — Niesforne zachowanie się powożących dorożkami i nieustanne na tychże zażalenia ze strony publiczności, zmiewoliły władzę policyjną do rozciągnięcia ściślejszej nad ich postępowaniem kontroli i skutkiem tej, przez wydział policyjno-sądowy w ciągu roku zeszłego 1858 ukarano za niechęć jazdy, wymaganie wyższej nad przepis opłaty, niegrzeczne obejście się, szybką jazdę i t. p. przekroczenia: a) powożących dorożkami, cieleśnie osób 268; b) aresztem od 1go do 7miesiąca dni osób 37; nadto samychże właścicieli dorożek, za nieutrzymanie dorożki w stanie pożądanym, wysełanie bez Nru, w liberji nie podług formy i nieopalenie latarni, ukarano osób 220 pieniężnie, razem na rs. 352. Kontrola podobna i nadal istnieć będzie i żadne przekroczenie dorożkarza bezkarnie pozostawione nie będzie; wszakże bardzo byłoby pożądanem, iżby każda z osób doznawszy jakiej bądź nieprzyjemności ze strony dorożkarzy lub sankarzy, bezwzględnie donosiła władzy policyjnej, a tym sposobem klasa tych ludzi od nadużyć powstrzymaną zostanie. — Warszawa dnia 3 (15) lutego 1858 roku — Jenerał-major, *Aniczekow*.

— Z powodu wzmianki w 37 Nrze Kroniki o wyjściu nowego poszytu „Historji Naturalnej“ przez ś. p. P. E. Leśniewskiego, otrzyaliśmy następujące sprostowanie:

Zeszyt piąty, który obecnie wyszedł, nie zawiera botaniki, ale jest dokończeniem wykładu zoologii. Twierdzenie zaś jakoby ś. p. Leśniewski do napisania Historji Naturalnej czerpał z wielu dzieł jest błędne, gdyż obecne wydanie historji, nosi imię ś. p. Leśniewskiego na wyraźne żądanie wydawcy, w skutku czego w nowo wychodzące dzieło włączone zostały opisy zwierząt z książki pod tytułem „Galerja obrazowa zwierząt Reichen-

bacha“ którą przełożył Leśniewski przed kilkunastu laty a wydał p. Merzbach. Reszta zaś to jest układ, opisu zwierząt krajowych, tudzież botanika, mineralogja, geologja i słowniczki w kilku językach zebrane są mojem staraniem. Przytem jako obznajmionemu dokładnie z całym przedsięwzięciem, miło mi wspomnieć, iż nakładca pan Merzbach, powiększywszy mało znacznie cenę katalogową dzieła, zgodził się na powiększenie jego rozmiarów, tak że dotychczasowi prenumeratorowie otrzymają w dodatku siódmy zeszyt ozdobiony drzeworytami a zawierający geologję i słowniki, które jak mierniam nie będą bezpożyteczne dla ogółu. Pomimo włączenia narzekania na drogość książek u nas, widzieć się daje rzeczywisty zwrot ku znizeniu cen, a co nas najmocniej cieszy, iż znizenie to dotyka najpospoliciej *książki naukowej*.

Adam Wislicki.

Dyrektor drogi żelaznej Warszawsko Wiedeńskiej. — Zawiadania: że od dnia 8 (20) Lutego roku b., pociągi wychodzące będą: z Warszawy o godzinie 8miej rano osobowo-towarowy do Granicy i Łowicza, o godzinie 1szej minut 45 po południu osobowo-towarowy do Łowicza, o godzinie 5tej minut 30 po południu osobowy do Granicy i Łowicza; pociągi przychodzące będą do Warszawy: o godzinie 10tej minut 15 rano osobowo-towarowy z Łowicza, o godzinie 6tej minut 25 po południu osobowo-towarowy z Granicy i Łowicza, o godzinie 12 min. 33 w nocy osobowy z Granicy i Łowicza. — Szczegółowe rozkłady jazdy znajdują się na wszystkich stacjach i przystankach drogi żelaznej. — *Rozenbaum.*

— W Poznaniu wyszła tragedia wierszem w pięciu aktach, pod tytułem *Mieczysław w Iszy*, przez Norberta Bredkrajca; z nazwiskiem tem spotykamy się na tytule trzeciego już dzieła poetycznego. W roku 1843 wydał p. Bredkrajca pierwsze swoje prace p. t. *Matka*, a w kilka lat później dramatyczny utwór wierszem p. t.: *Zbigniew Czarto*. Owczesne pisma poznańskie, zdając sprawę z tych dzieł, powiedziały wtedy że papier nigdy nie dał tak wielkiego dowodu cierpliwości swojej, jak w chwili kiedy pozwolił na sobie odbić podobne ramoty. Miały one zupełną słuszość

za sobą, nie mówiąc już bowiem o artystycznej doskonałości, utworom tym zbywało często na prostym sensie gramatycznym w pojedynczych perjodach, tak, że czytając je, aż w głowie się kręciło. W ogłoszonej dziś tragedji, autor pozostał zupełnie na tem samym stanowisku. Uwiązawszy się na przeczytanie całej książki, można wprawdzie rozumieć o co chodzi, ale za uzbrojenie się w podobną cierpliwość, czytelnik nie znajdzie żadnego wynagrodzenia. W ogólnym planie dramatu w pomysłach niektórych charakterów, można jednak dopatrzyć się pewnego polotu i śmiałości fantazji, cała atoli wartość pierwotnego planu, marnieje w szczegółowym przeprowadzeniu, charakterzy zaś w niedołącznym dialogu, przeobrażają się w karykatury. Gdyby p. Bredkrajca przy tej żywości wyobraźni i ufności w siebie, jaką posiada, zechciał się być poświęcić gruntownym studjom estetycznym i ćwiczeniom w języku, zająłby może jako pisarz zaszczytne miejsce w literaturze naszej. Dziś gdy po upływie lat piętnastu od pierwszego wystąpienia, dzieło jego nie zasługuje nawet na obszerniejszy i poważniejszy rozbiór, wyrzec się naturalnie przychodzi wszelkiej podobnej nadziei i życzylibyśmy szczerze autorowi, aby dobre swoje chęci zwrócił ku jakimkolwiek innemu zajęciu.

(*Wyjątek z listu z Krakowa*). — Xiądz Pękalski, niegdyś profesor w tutejszym uniwersytecie, wydrukował Żywot Ś. Wojciecha z krytycznemi uwagami nad podaniem Czechów, jakoby zwłoki tego świętego w Pradze miały być złożone. Jestto książka z wielu względów ciekawa, a wydanie ozdobne, bo wiele zyskuje przez dołączone ryciny z których jedna grób, a druga przedstawia drzwi kościoła Gnieźnieńskiego, na których cały żywot Ś. Wojciecha w płaskorzeźbach jest przedstawiony. Dzieło to wkrótce będzie w handlu xięgarskim; jest to pierwsza książka w języku naszym, ten spór z Czechami gruntownie rozbiejająca. Autor wydał ją swoim nakładem w małej ilości, gdyż tylko w 500 exemplarzach.

NOTATKI Z PODRÓŻY.

przez

Ludwika Niemojowskiego.

WYJĄTEK DRUGI.

(*Ciąg dalszy*).

(Patrz Nr. Kroniki 45.)

Niemniej zajmujące zbiory znajdują się w Capitolium; są tam także muzea starożytności, złożone z galerji posągów, starożytnych bronzów i Promoteka czyli zbiór popiersi sławnych mężów i niewiast. Galerja jednakże obrazów nie zawiera tyle arcydzieł jak Watykańska. W pałacu Kwirynalskim na monte Cavallo wiele dzieł Van-Dycka, Guercino, i Carroci, w prywatnych pokojach papieża, widziałem nadzwyczaj piękne dwa gobeliny roboty francuzkiej. Ogród zaś tego pałacu odznacza się oryginalnie urządzeniem wodotryskami; wszystko to są zręczne figle, które nie-uważnemu cudzoziemcowi mogą sprawić zimną i wcale niespodziewaną kąpiel. Jedna mianowicie grota tak jest urządzone, iż za

najmniejszym przyściśnięciem sprężyny, woda wytryska nagle ze wszystkich posągów, z ziemi, z góry, z boku, ze schodów nawet prowadzących do owego zakłętego miejsca — a nie znajdującemu pewnych oznaczonych punktów do których strumienie nie dochodzą, trudno uniknąć owego sztucznego potopu.

Zwiedziwszy pałace Borghese, Farnese, Corsini, Colonna, Giustiniani, Barberini, Rospigliosi, Sciarra i t. d. Ville Farnesina, Pamfili, Massini, Borghese i t. d., których zbiorom obrazów, posągów, cudnych ogrodów, wspaniałych fontan, całe foljały poświęcićby trzeba — udaliśmy się za bramę Ś. Sebastjana na niedawno odkopaną Via Apia; starożytna ta droga ciągnąc się wzdłuż dawnych wodociągów, jest że tak powiem miastem umarłych przed wiekami Rzymian. Gdzie tylko oko dosięgnąć może, wszędzie groby i pomniki na pół w gruzy rozpadłe — smutne, posępne, zczerniałe czasem, wstrząśnięte burzami kilkunastu wieków: pomiędzy któremi grób Cecylji Metelli córki Meteliusa Creticusa, małżonki tryumwira Krassa górując rozmiarami zwraca najpierw uwagę błędzącego wśród tych szczątków przeszłości podróżnika.

Powracając z Via Apia, zatrzymaliśmy się raz jeszcze w Forum Romanum. Na nieszczęście Ciceron który nam towarzyszył, był z rodzaju tych próżniaków którzy oprowadzanie cudzoziemców po zabytkach Rzymu, uważają za rodzaj rzemiosła bardzo wygodnego i korzystnego dla siebie. Nie mając wyobrażenia ani o przeszłości ani o historii ojczyzny swojej, a posiadając przy tem niezmierną dozę bezczelności i zaufania w nieuctwo cudzoziemców, prawili nam najdziwaczniejsze rzeczy, wymieniał nieistniejące nigdy nazwiska, bajeczne daty i fakta — wszystko z zadziwiającą pewnością, i bez najmniejszego zająknięcia.

Chcąc doświadczyć jak daleko zachodzą granice bezczelności tego rodzaju przemysłowców, zapytałem wskazując na wznoszącą się w pośrodku ruin kolumnę Phocas.

— A ten pomnik co oznacza?

— Na tej kolumnie, — odpowie, powiesił się przed laty Furius Dentatus, (miało być zapewne Curius).

Oniemiałem z zadziwienia.

— Straszna historia, — ciągnął dalej, bio-

Korrespondencja Kironiki.

Wilno, d. 29 stycznia n. s. 1858 r.

Zadawaj i zatrudnienia poważne. — Przedstawienie nowego dramatu Syrokomli. — Tropiański.

Już się tedy karnawał rozpoczął na dobre; — Wilno baluje, obiada, wieczoruje, maskaraduje, bawi się — ba! nawet na serjo, chociaż to dziwna e się można bawić serjo, — bo wszelka zabawa żoć przeciw wesołość, wesołość to swoboda, swawola myśli, — bawić się serjo jest to samo co myśleć serjo roztrzępioną myślą... kontradykcyja oczywista i chyba tylko w systemacie filozofji niemieckiej za pomocą różnojedni dająca się wytłumaczyć, a jednak, powiadam szczerze, tak jest w rzeczywistości salonowej: są ludzie bawiący się serjo, pamiętający o tem, że szlachetna krew przodków płynie w żyłach, że trzeba się bawić poważnie, serjo... ogłędnie.

Były już bale u generała Nazimowa, był u gubernatora cywilnego, były wieczory tańcujące w klubie i w domach prywatnych u hr. Tyszkiewiczów i u państwa Mejsztowiczów; maskarady dość liczne odbywają się w apartamentach klubu, a teatr, jak zwykle przyczynia się do urozmaicenia karnawału. Przed Nowym rokiem członkowie klubu dawali składkowy obiad dla generała Nazimowa, 12go zaś stycznia, w rocznicę założenia uniwersytetu moskiewskiego, generał fetował u siebie byłych studentów tego uniwersytetu, znajdujących się dziś w urzędowaniu w Wilnie, w dowód pamięci, że był ich niegdyś przełożonym, jako kurator okręgu naukowego moskiewskiego.

W salonach grzmi muzyka skocznej mazury, zimnego kadryla, trzęsąca się polkę lub ciepłego walca, a na ulicach odpowiada jej betlejkowe echo głosem fałszywego klarynetu i niepohamowanego bębna: starym zwyczajem, od Bożego Narodzenia, ciąga się po mieście teatryk owych pierwotnych marjonetek, uciecha pospólstwa, rozkosz uliczników, ozdoba szyncełków, intrata karnawałowa pocciwych rzemieślników, którzy rzuciwszy szydła, heble i igły, biorą się wieczorem do klarynetów, trąb, bębnow i innych narzędzi... muzycznych, napelniając ulice odgłosem przedpotopowej harmonji. W betlejee wiecznie się żydłoci ze swą żoną, wiecznie ich chwyta ze sceny straszny, jak go, malują, djabeł — wiecznie indjanin zabija smoka wążącego gwałtem na jego dzidę, a „Anton kozu wiedzie” — a koza uparta nie idzie; przedstawienie zaś kończy się przemową dziadka z woreczkiem, proszącego spektatorów o zapłatę.

Trudno zaiste brać się do pióra pod wpływem zbyt świeżego wrażenia i pisać sprawozdanie o faktach, dla wypowiedzenia których słów jeszcze brakuje. Powracam z przedstawienia *Kaspra Karlińskiego*, dramatu Syrokomli, osnutego na tle wypadków poprzedzających wstąpienie na tron Zygmunta IIIgo. Karliński, stronnik szweda, broniący murów Olsztyna od maxymiljanistów, jest główną osobą w tym dramacie; intryga nader prosta, ale posługująca do wyprowadzenia na scenę różnych odcieni w grze uczuć i namiętności, a zarazem do uwydatnienia ducha epoki.

Stanisław Stadnicki starosta Zygwulski, z partji arcyksięcia Maxymiljana, starający się niegdyś o rękę Doroty, obecnie żony Karlińskiego, wróg Karlińskich, podczas gdy Kasper, jako dowódca załogi, znajduje się w Olsztynie, wpada do dworu Karlińskiego, porywa syna jego Zygmunta i odsyła do obozu wojska oblegającego twierdzę, na ręce swego namiestnika Adama Czachrowskiego, z groźbą, że jeżeli Kasper nie podda Olsztyna, sam dziecku jego zetnie głowę; Czachrowski zawiadamia o tem dowódcę załogi, lecz ten mu odpowiada, że poświęci syna, a kapitulować nie będzie. Gdy się Czachrowski waha i widzi trudność w zdobyciu wzniesionej na skale twierdzy, gdy w obozie maxymiljanistów szlachta zaczyna się kłócić i chce wracać do domu, przybywa z posiłkami Lichtenstein, wódz niemieckich wojsk Maxymiljana i każe swoim hufcom iść do szturmu, i nieść przed sobą w czasie ataku małego Karlińskiego, żeby tem silniej podzielać na obrońcę twierdzy i zmieknąć jego rycerskie serce uczuciem rodzicielskiej boleści. Taka osnowa tego dramatu, takie fakta, ale istotną jego treścią jest owa walka uczuć rycerza, wodza, człeka obowiązku, z człowiekiem serca, z ojcem, owa moralna walka powinności z uczuciem, odbywająca się w piersi bohatera; a tak żywo w ostatnim oddana akcie; nie wybór szczęśliwy faktu, ale te przejścia psychiczne, ale myśl dramatu, dążność, jest jego największą zaletą i najbardziej porywa słuchacza; tryumf miłości kraju i obowiązku nad miłością rodzicielską, tryumf poświęcenia się dla szlachetnej sprawy nad rozpaczą ojcowskiego serca, oto główna idea *Karlińskiego*, oto szlachetna myśl, która tylko w tak pięknej mogła być oddana formie. Prawda historyczna zachowana wybornie w całym utworze, pod względem odtworzenia ducha czasu, a nie nagich faktów, bo dziecko Karlińskiego rzeczywiście było dobrze młodsze, dziarski zaś Zygmunt w dramacie, jest kilkunastoletnim chłopakiem; strona psychiczna także dokładnie wykończona: charakter Doroty ściśle wytrzymany, Marta przedziwna, Zygmunt niezmyślone polskie dziecko, Karliński może za miękki, może się przydługą pasuje z sobą, ale też wielkiego potrzeba serca w chwili tak okropnej próby; Stadnicki, mściwy, dziki, niepohamowany, choć kilku zaledwie nakreślony rysami, wyraźnie się na ogólnym tle obrazu przedstawia; Czachrowski, Bieniasz, Pieniążek i inne postaci wprawna szkieletowane ręką.

Trzeci akt najwięcej się podoba i główną zwraca uwagę, a to tembardziej, że w nim tylko występuje Karliński oczekiwany w dwóch pierwszych i ze wszystkich figur mający w sobie najwięcej życia i treściwości charakteru. Na pierwszym przedstawieniu (bo było ich dwa 28 i 29 b. m.) zapal publiczności przepelniającej teatr, dochodził do najwyższego stopnia; przerywano ciągle aktorom, po ukończeniu zaś sztuki, autora osypano bukietami i kilkakrotnie wywołano; teatr wileński nie pamięta równie świetnej chwili.

Są i będą jeszcze w naszej literaturze drama-

tycznej utwory, którym nie zabraknie i prawdy historycznej, i głębokości myśli i harmonji wiersza, mistrzostwa formy, lecz które do serca nie trafią, lecz nie wywołają, bo w nich ciepła życia nie będzie — a to właśnie jest największą zaletą dzieł dramatycznych, bo i odpowiada istotnemu pojęciu dramatu, poezji *czynnej*, i ułatwia grę aktorom, sprzyja dramaturgji. To też i przedstawienie *Karlińskiego*, wyjąwszy kilka niedokładności, było przewyborne.

Przedstawienie *Karlińskiego*, generał-gubernator zaszczylił swoją obecnością — a do tego bawiące tu córki A. Mickiewicza znajdowały się w teatrze. co tak dla autora jak i dla publiczności miłą było niespodzianką... Ożywione, oczarowane grono przyjaciół i znajomych Syrokomli, po przedstawieniu udało się do jego mieszkania, gdzieś składali powinszowania autorowi i wykonawcom tego tak pięknego utworu.

Dnia 29go stycznia, utalentowany artysta pan Tropiański, w apartamentach klubu dawał koncert na skrzypcach i na klarncie; gra jego zawsze zadowolnia tutejszą publiczność, która i tym razem licznie zgromadzona, serdecznie go przyjmowała.

J. L.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Telegramy.

London 12 Lutego. Daily-News zapewnia, że według projektu prawa o reorganizacji rządu indyjskiego, rada mająca zarządzać tem państwem, składać się będzie nie z dyrektorów teraźniejszych towarzystwa, ale z ośmiu członków którzy poprzednio pełnili obowiązki dyrektorów lub przynajmniej przez oznaczony czas mieszkali w Indjach. Prócz tego tacy tylko będą do tego wzywani, którzy służyli w armji. Płaca ich wynosić będzie 1000 fst. rocznie.

Na wczorajszym posiedzeniu izby niższej, pan Stirling zapytał, czy zapis testamentowy Napoleona Igo dla Cantillona, (który przedsięwziął zamach na życie księcia Wellingtona) był płacony od 1851 r. Lord Palmerston odpowiedział wespół oklasków, że część tego zapisu płacona była od roku 1823 do 1826 przez wykonawców testamentowych, ale kommissja mianowana przez Napoleona IIIgo przy jego wstąpieniu na tron, postanowiła że reszta tego legatu nie ma być płaconą, albowiem Napoleon I w chwili kiedy czynił ten zapis był chory i nie używał w zupełności swoich zmysłów.

London 13 Lutego. Bil względem reorganizacji Indji proponuje obok odpowiedzialnego ministra, ośmiu radców, którzy w ciągu ośmiu lat odmieniać się będą po dwóch, co dwa lata. Prezydujący należyć będzie do składu gabinetu z tytułem ministra Indji. Towarzystwo indyjskie zostaje zwinięte. Postanowienia ministra Indji w razie niejedności z radą stanowczo mają mieć górę, ale żaden nadzwyczajny wydatek nie może być uczyniony bez upoważnienia tego pomocniczego ciała.

racąc milczenie moje za dowód zajęcia się smutnym wypadkiem: — było to w roku...

— Ah niegodziwczel! — przerwałem zniecierpliwiony, — idź prawić twe niedorzeczności tym którzy w nie wierzą, a nam nie pokazuj się więcej na oczy.

— Eccelenza, daruj! — zawoła błagającym głosem ten nowego rodzaju erudyta — ale jam nie winien, ja wziąłem was za anglików.

— To nie tłumaczy bynajmniej kłamstw twoich.

— I owszem, to bardzo mnie tłumaczy — anglicy bowiem lubią nadzwyczajność. Przed tygodniem oprowadzałem jednego z nich po Forum Romanum. — Pokaż mi, — mówi miejsce na którym wilczyca karmiła Romulusa i Remusa. — To trudno wiedzieć odpowiedziałem. — Jako trudno? zawoła, — dobry przewodnik powinien znać wszystko; jeżeli mi nie pokażesz tego co żądam, odpędzę cię a wezmę innego. — Cóż było czynić? anglik płacił półtora skuda dziennie, zaprowadziłem go więc pomiędzy gruzy, i rzekłem: — to tu! — Anglik wyjął pugilares i zapisał: Dnia... roku... byłem w miejscu i t. d.

Usłyszawszy powyższe tłumaczenie, nie miałem już odwagi odprawić jedyne w swoim rodzaju tłumacza.

Nastąpił wielki tydzień, ucichły muzyki, zamknęły się teatry — nastal czas modlitwy, postu, i ceremonji kościelnych. Tego tylko czekało osiemnaście tysięcy anglików, którzy zostawili daleko po za sobą mgły Wielkiej Brytanji, jedynie dla uczestniczenia w wspaniałych obrzędach, będących dla nich ciekawym tylko i godnym uwagi zwyczajem.

Kiedym po raz pierwszy w czasie obchodu najświętszych tajemnic wiary, ujrzał w kościele Świętego Piotra te tłumy zamorskich gości, cisnące się na najpierwsze miejsca, kiedym usłyszał te ciche śmieszki, szepty, połączone z wzajemnem częstowaniem się cukierkami i ciastkami, kiedym nareszcie dojrzał jednego z synów Albionu szkieletującego w rozłożonym na kolanie albumie, poważną i łagodną zarazem twarz Ojca świętego; stanęły mi w myśli beczelnem tchnące kłamstwem opisy Lady Morgan, i objawiłem jednemu z naszych du-

chownych, zgorszenie jakiego w czasie nabożeństwa doznałem.

— Prawda, — odpowie mi xiądz K***, — ale jeżeli oni nam częstokroć zawadzają, jeżeli przeszkadzają modlić się spokojnie, za to co rok jakaś część tego bydełka, na łono kościoła Bożego przechodzi.

Tak więc i to złe ma swoją dobrą stronę.

Nie mam zamiaru opisywać ani wspaniałych ceremonji Wielkotygodniowych, ani też uroczystości Wiekanocnych; i jedne i drugie bowiem po tysiąc niemal razy przechodziły pod piórami angielskich, francuzkich i niemieckich podróżo-pisarzy. Na tak rozliczne już sposoby zachwycono się nad pięknoscią wykonania Miserere w sytyńskijskiej kaplicy, podziwiano wspaniałą fajerwerk czyli tak zwaną Girandolę kilkanaście tysięcy skudów kosztująca, jakoteż z niczem porównać się nie dające oświecenie kopuły Ś. Piotra, że moje opisy albo zbłądłyby przy tamtych, albotóż stałyby się mimowolnie powtórzeniem myśli tyle razy wypowiedzianych, wrażeń tyle razy doznanych.

Nie będę także opisywał bytności mojej u papieża, ani powtarzał łaskawych wyrazów

Jeneralny gubernator zachowuje najwyższą dyktando spraw Indji, ale jego rząd i wojsko krajowe przechodzi pod władzę korony.

Sir Thomas Baring przedstawił poprawkę żądającą oświadczenia, że przedsięwzięcie jakichkolwiek środków jest niewłaściwe, dopóki powstanie w tej kolonii nie ustanie.

Zaden z naczelników konserwatystów nie wystąpił ze swoją propozycją w tych rozprawach, które przeciągnęły się do końca posiedzenia bez osiągnięcia celu.

Marsylja 12 Lutego. Otrzymałszy wiadomości z Hong Kong 30 Grudnia. *Friend of China* donosi w *post scriptum*, że po zdobyciu twierdzy Gough sprzymierzeni opanowali warownię Liu, pagodę o pięciu piętrach i szaniec od strony wschodniej Kantonu.

Kapitan marynarki królewskiej Bale został zabity pnąc się na mur. Wice-hrabia Gufert został zraniony a inni wpadli w zasadzki.

Sprzymierzeni w odwet spalili sąsiednią wioskę i część przedmieść. Pożar trwał jeszcze przy odjeździe poczty.

Calais 12 Lutego. Pan de Persigny wyładował w tem mieście udając się do Paryża. (*Indépendance Belge.*)

A N G L J A.

Londyn 11 Lutego. Na wczorajszym posiedzeniu Izby niższej, lord John Russell zaproponował drugie odczytanie bilu tyczącego się przysięgi parlamentowej. Sir Fryderyk Thesiger jeden z głównych przeciwników przypuszczenia żydów do parlamentu, oświadczył, że nie będzie oponował przeciw drugiemu odczytaniu tego projektu prawa. Bil ten jest podany w sposobie najszlachetniejszym i najszczerzym. Proponuje on formułę przysięgi dla chrześcijańskich członków Izby, w których wyrazy „Jakem prawdziwy wyznawca Chrystusa“ zostają zachowane i osobną formułę przysięgi dla izraelitów. Tym sposobem kwestja przypuszczenia tych ostatnich do parlamentu została wprowadzona wprost, nie manowcami, jak to dawniej bywało, i tak właśnie należało czynić. Co do niego samego, trzyma się on niezachwianie swojej zasady, za którą zawsze przemawiał, to jest że parlament angielski powinien zachować na zawsze swój charakter chrześcijański. Drugiemu odczytaniu bilu, jak powiedziano, nie będzie się sprzeciwiał, ale gdy propozycja ta w komitecie roztrząsaną będzie, zamierza zaproponować uświecenie dodatku tyczącego się żydów.

Lord John Russell oświadczył że byłoby mu to bardzo przyjemnie, gdyby mógł wynaleźć formułę przysięgi którąby zarówno protestanci jak katolicy składać mogli, ale to dotąd mu się nie udało.

Walpole powiedział, że zawsze miał to przekonanie że forma istniejących dotąd słów przysięgi parlamentowej jest zbyt rozciąglą i do terażniejszych czasów niestosowna, i gdyby obecny bill miał tylko na celu usunięcie mało znaczących wyrażań i zastąpienie ich lepszymi, w takim razie nie miałby nic do zarzucenia, przeciw proponowanym

zmianom, ale w bilu tym nie zostały zachowane trzy główne zasady objęte w trzech istniejących formułach przysięgi, a tego potrzeba koniecznie.

P. Roebuck mówił za przypuszczeniem żydów. W końcu nastąpiło drugie odczytanie bilu.

Bil w przedmiocie pensji dla lady Havelock i sir Henry Havelock, przeszedł przez komitet.

— Według *Globe* anslagi na rok 1858 niebardzo będą podwyższone. Wydatki na flotę wynoszą 9,410,000 fst., a zatem tylko o 93,200 fst. więcej niż w roku 1857, a i z tego podwyższenia większa część przypada na koszt transportu wojska, które z 206,700 podniesione zostały do 495,000 fst. Cała ludność floty (majtłowie, żołnierze okrętowi i officerowie), ma być doprowadzoną do 59,380 głów, to jest 5680 ludzi więcej niż w 1857 r.

— W przedmiocie wczorajszych rozpraw i głosowania w Izbie niższej w przedmiocie bilu o spiskach morderczych, mówi *Morning Herald*: „Jako organ stronnictwa konserwatywnego czujemy sprawiedliwie i dumnie, zadowolenie z rezultatu czwartkowego głosowania i rozpraw, które je poprzedziły. Rezultat ten jest dziełem konserwatystów, którzy w prawości uznania praw, jakie Napoleon III posiada do przyjaźni Anglii, odrzucili wszelkie względy stronnictwa i głosowali za bilem, dając mu tym sposobem 121 głosów.

Peelistoska *Morning Chronicle*, stała wielbicielem Napoleona III, uważa większość 200 głosów na korzyść bilu o spiskach, jako tryumf, który zdrowy rozum ludzki odniósł nad najgorszymi namiętnościami.

Times naturalnie oświadcza się za środkami, które tak powszechnie znalazły przychylenie się, że równo konserwatyści, jak liberalni, przyłożyli się do niego.

— Ogłoszenie przez organ urzędowy lorda Palmerston, że nadeszła depesza od hr. Walewskiego, wyrażająca żal jaki Cesarz doznał z powodu, że niektóre adreasy armji francuskiej, tłómaczone są w Anglii jako obrażające dla tego kraju, ułatwi niezawodnie przyjęcie bilu o cudzoziemcach. Inną okolicznością, która także niepozostanie bez wpływu w tym względzie, jest oświadczenie *Morning Post*, że jednym z głównych współników ostatniego zamachu jest p. Allsop, który przez kilka lat był jednym z znanych członków stock-exchange. Powszechnie sądzą, że tak pół-urzędowy dziennik jak *Post*, nie ogłosiłby podobnie ważnego faktu, gdyby do tego nie został niejako „upoważniony.“ Jakkolwiek bądź, spodziewamy się jeszcze, że śledztwo wykryje, że p. Allsop odgrywał w tej sprawie rolę zwiędzonego, i nie wiedział co istotnie czyni.

P. Allsop przed kilku laty w skutku kłopotów finansowych przestał być członkiem klubu stock-exchange, zajmował się jednak kupnem papierów publicznych na rachunek trzecich osób. Prócz tego p. Allsop znany jest bardzo jako filantrop aż do przesady. Trzydzieści lat temu był to jeden z najgorliwszych uczeni Roberta Owen i przyjaciel najściślejszy poety Coleridge, Karola Lam-

berta i kilku innych znakomitości literackich najszej epoki. Co do jego opinii politycznych były one zawsze bardzo demokratyczne, ale jest to niewątpliwie jeden z tych ludzi, których najmniej możnaby mieć w podejrzeniu, o mięszanie się do morderczych spisków. Powtarzamy zatem, że spodziewamy się, że nie wiedząc wcale o tem, mógł być niewinnem zupełnie narzędziem w sprawie zamachu. (*Indep. Bel.*)

F R A N C J A.

Paryż 11 Lutego. Wczoraj wieczorem uporczywie krążyły pogłoski o dymisji marszałków Vaillant ministra wojny i Magnan dowódcy armji paryskiej, dotąd jednak fakta nie potwierdziły ich. Zdaje się jednak prawdziwym, że przed trzema dniami marszałek Vaillant prosił Cesarza o dymisję po rozprawach w radzie ministrów co do kwestji czy jenerałowie dywizji korrespondować będą bezpośrednio z marszałkiem dowodzącym w pięciu wielkich okręgach wojennych, czy też jak dotąd pisać będą do ministra wojny, który ich depesze będzie komunikował marszałkom. Jenerał Neil był już podobno wyznaczony na następcę marszałka Vaillant.

Co do marszałka Magnan, mówiono także że podał się do dymisji, aby odstąpić swego dowództwa marszałkowi Pellisier, któremu Cesarz pragnie nadać pozycję odpowiadającą jego usługom istopniowemu członka tajnej rady. Marszałek Magnan w zamian za posadę której się dobrowolnie zrzeka, miał objąć ambasadę w Petersburgu.

Równie z wielką uporczywością powtarzają się wieści o zastąpieniu hr. Walewskiego przez pana Drouin de Lhuys.

Hrabia Walewski którego wymieniano wczoraj jako następcę hr. Rayneval, dziś przeznaczony jest jako ambasadador do Londynu. W tém przypuszczeniu pan Persigny ma wrócić do Paryża i zająć miejsce pana Fould w ministerstwie stanu, a ten ostatni obejmie wydział skarbu. Jakkolwiek wieści te mogą być mniej albo więcej nieuzasadnione, są one jednak wskazówką, że w wyższych sferach rządu, przygotowują się jakieś przemiany.

Co do pana Pietri, osoby zwykle najlepiej zawiadomione, wahają się w oświadczeniu się stanowczo, jednakże dziś wymieniano znowu nazwisko jenerała Delarue inspektora żandarmerji, jako przyszłego następcę pana Pietri.

— Haidar-Effendi, sprawujący interessa Turcji przy dworze francuzkim, przez czas nieobecności Mehmed-Dzemil-beja, oczekiwany jest jutro w Paryżu.

— Xiążę Krystjan Glücksburg, pozostanie w Paryżu do przyszłego poniedziałku. (*Ind. Bel.*)

Paryż 12 Lutego. Marszałek Vaillant cofnął swoją dymisję jako minister wojny, dla tego pojmujemy mileczenie *Monitora*, który jak zapewniano miał ogłosić dziś jenerała Niel jako następcę marszałka Vaillant. Co do zastąpienia marszałka Magnan przez xięcia Pellisier w dowództwie armji paryskiej, zapewniają że postanowienia mianujące dowódców pięciu komend, dziś zostały podpisane przez Cesarza.

jakie Ojciec Święty wyrzec do mnie raczył: są bowiem rzeczy których farba drukarska brudzić nie powinna; wrażenia wzniosłe i święte, których miejsce w tajnikach serca, nie zaś w kolumnach dziennika obiegającego świat szeroki, gdzie częstokroć obok ożywczego ciepła wiary, wieje zimny chłód szyderstwa i zwątpienia.

Natomiast wyprowadzę czytelnika za Porto Salario; gdzie wśród pustej, nieurozmaiconej żadnym pięknym widokiem okolicy, koło małej karczemki, gromadzą się tłumy ludzi, stają rzędami długie szeregi powozów i dorożek, przybywają co chwila na rącznych rumakach lub też na powolnych osłach liczni jeźdźcy. Rzecz dziwna! Znaczna część przybywających, przybraną jest w różnych krajów ubiory: Są tam w błyszczących pancerzach rycerze rzymscy, poważni turcy, zwinni murzyni, dzikie hordy tatarów — dalej jadą szkoci w kraciastych malowniczo na barkach zarzuconych płaszczkach, upudrowani muszkieterowie z czasów Ludwika XV; tu i owdzie biejeje burnus beduina, migoczą różnobarwne pióra dzikich ludzi, lub szerokie parasole mandarynów chińskich — mieszkańiec nawet zięjącego wiecznym płomieniem piekła,

przewrotny szatan, dosiadłszy dzielnego bieguna, wmięszal się w te tłumy. Jestże to wszystko wpływem rozgrzaną promieniem włoskiego nieba wyobraźni, lub też dziełem zaczarowanej laseczki jakiego ukrytego czarownika? Nie — to po prostu tak zwana Chervara; rodzaj majówki którą wszelkich narodowości artyści znajdujący się w Rzymie, corocznie dla uciechy swojej za bramami miasta wyprawiają.

Ale spojrzymy ku stronie stolicy: jakaż dziwna maszyna toczy się po zwirowej drodze... To prezydent zabawy, na wozie zaprzężonym sześcioma przybranymi w wieńce woły, przybywa zagaic uroczystość. Zgrzybiałym on już jest staruszkim: siwa broda splywa mu po piersi, na ramionach ciemnymi gronostajami podbita purpura — w ręku zamiast kuli złotej trzyma pomarańczę; zamiast berła, salceson. Tuż za prezydentem gruby Bachus, wiezie skarby tego improwizowanego królestwa Momusa — beczkę z winem.

Tymczasem kawalerowie na koniach i osłach, jakoteż piechota, uszykowała się w oddziały; trzykrotny wystrzał z moździerzy „dał

hasło, muzyka zagrzmiała, i rozległa się burzowska pieśń w języku niemieckim:

Sei uns willkommen du Mensch von kleinen Thaten:
Du hast Cerevissia und Bachus zu Pathen! (a).

Na tyle uprzejme przywitanie prezydent odpowiedział długą mową niemiecką; w której wywodem lekkim jak dowcip germańskiej ziemi synów, dowiódł, iż celem życia ludzkiego jest pić dużo, i spełniać kielichy jednym tchem — poczem cały pochód ruszył do Castel Jubileo.

Wśród pięknej otoczonej zewsząd skalistemi górami doliny, wytknięto mety, prezydent zasiadł na przygotowanym siedzeniu, i rozpoczęła się tak zwana uroczystość, a w istocie płaska farsa, w obec kilku tysięcy przybyłych z Rzymu cudzoziemców przypatrujących się ciekawie, a wyśmiewających w duchu tę dziecinną maskaradę.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

(a) Witaj nam wielki człowieku do małych rzeczy: masz Cerevissią (piwo) i Bachusa za kumów.

